

Setembre 2020

n° 269

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Emission de ràdio

Cada dimars, de **19h00** a **20h00** - Era votz dera montanha, sus Ràdio Coserans 94.7 FM

Corses d'occitan

Represa dels cors d'occitan a Sent Guironç (car. Priolach) lo **23/09/2020** de **17h00** a **18h30** pels debutants e de **18h30** a **20h00** pels confirmats. Contacte : 06.75.40.93.64 o claudine.riviere-souilla@orange.fr

Animacions

18/09/2020 a **18h30** a Pàmias (Espaci occitan) – *Esclarmonda de Perelha* : revirada de l'òbra de Raimonda Tricoire amb Sèrgi Viaule dins l'encastre dels *Divendres de l'Espaci occitan*. **Risc d'anullacion segon las condicions sanitàrias** (s'assegurar del manten de l'animacion abans de se desplaçar al 05.81.06.03.88).

Vos assabentarem tre que possible de la represa dels autres corses, acamps e animacions.

A lèu !!

Mot de la Presidenta de l'IEO d'Arièja

Caris sòcis,

Segur, d'acostumat, setembre es le mes de la dintrada per totes les de l'IEO que son tornats a l'estudi de la lenga nòstra. Uèi, dins aquela passa trebolada, res es pas pus segur ; ensajam d'anar a palpas dins l'escurina. La pandemia qu'espandís rambalh e paur, patiment e mòrt nos fòrça de cambiar nòstre biais de far. Sabèm pas çò que serà possible o pas dins les meses que venon ; cadun dins son canton sap pas res de la disponibilitat de las salas e se nos i poirem acampar le temps d'un cors. Coma per plan d'autras, la màger part de las activitats de l'associacion son en pausa e espèri qu'aurem lèu lèu d'esclariments vertadièrs sus aquela situacion.

Le mond, las nòstras societats, le nòstre biais de viure son de prigond brandits dempuèi l'aparicion e l'espandiment del virus. Solide, es pas le primièr còp que sèm al ras del desastre. Semblariá que les òmes aguèsson la tissa de menar son mond cap a la destruccion, que foguèsson eternalament pròche del fracàs -que ne sèm

responsables- e que d'un biais o d'un autre, a cada còp, se'n sortèsson.

Mas uèi, amb les mejans qu'avèm, le dangièr ven demasiat, las menaças que nos pesan sul cap mens alunhadas. La planeta es a fòc e sang e vesèm pas plan cossí nos'n sortir. Totas las condicions d'una catastròfa pels òmes e son ròdol semblan acampadas.

Nos fa mestièr un mond que s'i pòska viure en securitat, un mond que la natura i siá aparada, un mond que totes ajan per manjar. La misèria, la cal pas anar quèrre plan luènh : l'avèm en çò nòstre ! Les que crèban de talent dins le temps que d'autres s'afartan, aqueles pensan pas a l'espelida de l'esperit ; de la cultura en general, de l'occitan per çò que nos'n tracham, ne fan pas cas, brica. Dins les temps de crisi, son totjorn les despolhats que mai patisson.

Alara, nosautres qu'avèm l'astre de poder soscar a tot aquò, la nòstra vigilància deu créisser e avèm de resistir e mai siá pas plan aisit. Nos vòlon tirar l'occitan de l'ensenhament public ; dison le contrari, mas son contra le plurilingüisme ; patissèm encara e totjorn del mesprètz dels politics per las lengas minoritàrias, ne passi e de las mai bonas...

Coma dins la legenda del colibri que pòrta gotas d'aiga per escantir l'incendi, nos cal far la nòstra part, si que non le fòc ac cremarà tot.

Alara demòra pas que de contunhar, portarem d'aiga sul lenhièr e atal entre totes farem tot !

Annia Wolf

Congrès Occitània País Nòstre

Lo primièr Congrès del moviment OCCITÀNIA PAÍS NÒSTRE es previst lo **dissabte 19 de setembre** al Cafè-Restaurant *Le Florida* (Plaça del Capitòl a Tolosa) de 10 oras 30 a 18 oras. Un Congrès amb la venguda d' elegits municipals, seguit d'un debat sus las eleccions regionalas e cantonalas 2021. Al programa tanben las intervencions de convidats :

. Maxime Maury (Director onorari Banca de França -Tolosa) " Descentralizacion e Federacion Europèa "

. Grâce Almedia (Arquitècte, Urbanista) " L'Ecologia dins los païses "

. Dominique Drouet (Bolegadís) " Produch en Occitània "

. Jean-Louis Blénet (Co-President Calandretas) " L'avenidor de l'ensenhament occitan "

Per de rasons d'organizacion se cal marcar per participar a la jornada e al dinnar (25€) per SMS o tel :

06.51.28.30.25 – 06.72.55.04.36- 06.88.03.01.38 o : occitaniepaisnostre@gmail.com .

~~~~~

AG 2020 de l'Institut d'Estudis Occitans Castèlnau d'Arri (Aude) - dissabte 10 d'octobre

En partenariat amb l'IEO d'Aude e son president Alan Roch, Pèire Brechet, president de l'IEO, e l'ensemble dels administradors son uroses de convidar los aderents a participar a l'Amassada generala de l'Institut d'Estudis Occitans per 2020.

Inicialament prevista a Clarfont d'Auvèrnha, pr'amor de las constreintas sanitàrias que sabèm, l'AG se debanarà fin finala ongan a Castèlnau d'Arri, a l'Ostal de las associacions (Maison des associations - 1 Avenue Maréchal de Lattre de Tassigny - 11400 Castelnaudary).

Mai d'informacions (òrdre del jorn, oraris, inscripcion, poder, candidatura al CA) seràn lèu disponiblas (sul site internet de l'IEO, dins la revista *Anem occitans !* e dins las letras d'informacion electronicas de l'IEO.)

Mèfi : la situacion sanitària pòt modificar lo debanament, la data e lo lòc de l'AG !

~~~~~

Istòrias del temps passat d'Alan Vidal

Ser d'estiu

Lèu va fèr nuèit. Estabosidas de calor las oelhas qu'avián acaumat tota la vrespada, ara se desgordisson per païsser l'èrba encara verda del prat dessecat.

Dins le grand silenci dels camps, breçat pels mossècs qu'arrincan l'èrba, apugat a son bròc, le pastre se bada las oelhas ; per el es un grand plaser. Lèva le cap, al colcant le cèl se chamarra de mila colors roginèlas ; li sembla qu'es polit.

La frescor del ser reviscòla la natura, le restolh rebat sa vapor dins l'aire infinit, la barralha torna expandir sas fuèlhas. Le pastre se tira le capèl que de tot le jorn l'aviá parat de la raja del solelh.

Le pastre prèsa aquel moment tant armoniós. Li agradariá d'ac contar, d'ac escriure. Mas cossí fèr ? Les mots li mancan, le paure sap pas solament legir. Aquò rai ja que per ne parlar, caldriá qu'encontrèsse qualqu'un que le volguèsse plan escotar. Serà pas Sacavin qu'a l'ora d'ara deu èsser ja pintat. Seràn pas tanpau ni son paire, ni sa maire, encara mens sos grands, son totes mòrts. Serà pas la Janeta, tròp acufurada. Serà pas le Paulon le pèc del vilatge. Serà pas... degun. Levat sa gossa e sas oelhas, le pastre es sol.

Se solament sabíá jogar de flaüta coma ac fasiá tan polidament la Fròsi, sa vesina. La musica remplaçariá les mots. Solament n'a pas jamès agut de flaüta quitament pas un fiulet de sambuc. Alavetz le pastre fiula son contentament, fiula qué que siá, tot çò que s'engulha entre sos pòts. Aquò rai, degun l'ausís ni l'escota pas e las oelhas... elas se'n foten plan mal.

Un clar de luna comença a esclairar l'escurina que nèga la plana, una estela nais ailà al pè del cèl. Es ora de dintrar, d'embarrar, de sopar e de se colcar, sens parlar, sens fiular, amb la nuèit coma sola companha.

La Font de Bocenac

A la debuta qu'èra un gorg. Pueish que l'amenatgèren en lavador. Ara que's sona la font.

Non sai cap se qu'and se bastic. Que'm brembi solament que l'adobèren del temps de mon enfança, pueish que la cimentèren andà que non pèrga aiua, e que la partiren en dus bacins, un petit baish andà lavar-i las causas las mès lordas coma las serpelhèras o las trufas, e un grand andà la farda e poder-i posar. Que'm pensi que les mevis que dèren le terrèn, pusqu'è bastida al canton del meu òrt, la rota servint-li d'accès.

Quand èra mainada, las gents que n'avian cap encara l'aiua a casa. Doncas las femnas que carrejavan ferratadas a longor de dia, e las de la partida nauta del vilatge que passavan devant la pòrta, e que'n profietavan andà fèr una pausa e cracar chiu amb Mamai-la-vielha, escambiant las novèlas del dia, bonas o maishantas.

Que mos i trobàvam tabés per lavar la farda. La leugèra, que la banhàvam, savonàvam, e soenh que la deishàvam chiu confir al solelh, andà que's netegèsse mès plan. Que i tornàvam una enta pueish, vié acabar le trebalh, fregant aishul lavador, trempant-la e torcent-la entrò que'n desquessa un liquide clar. E qu'on i venguia tabés refrescar la ruscada dels lançòls qu'avian bolit al rusquèr o a la lessivusa, a granis còps de massador, entrò que tot semble pròpe, abans de'ls estèner al balet.

Qu'èra tot un sistème. Quand mos i trobàvam a duas, que non calia cap passar devant la prumèra. Senon que't fasias repotegar coma cal. La femna que començava de netejar al fons del lavador, pueish, a mesura que la farda s'esclaria, que puejava, entrò arribar dejós la canèla, ont acabava le trebalh. Qu'aviam pres la precaucion de portar una bassina, que pausava aishús duas barras de fèr parallèlas encastradas dedens las pareits. Atal que recebia dirèctament l'aiua del tuièu.

La font que servia tabés, a la maishanta sason, d'abeurador andà las vacas que passavan l'ivèrn a la bòrda del vilatge, mema se n'i avia a Escominals (Eths Comunals), a una cinquantena de mèstres d'aquí. L'aiua qu'èra tostem freda, e les dias de tòr, que mos escosian les dits.

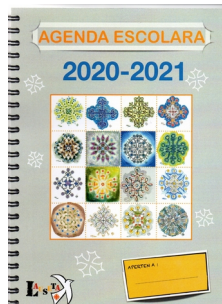
Que i a una cinquantena d'ans, les òmes que placèren las canalisacions andà que totas las maisons e bòrdas ajan l'aiua dedens. E le circuit de la font que fuc metut a part de las installacions d'alimentacion. Le captatge que pren a una centenas de mèstres, dedens le riu de Gajòl. Qu'è just un cofratge cimentat, amb le despart d'un tuièu, sense auta proteccion. Doncas, quand prigola, tot que i devala dedens, fuelhas e sable. E, a fòrça, l'entrada que's tapa, e la font que pisha a penas, o cap.

Alavetz, que's cal munir d'una rebassèra, e fèr's le camin entrò'l captatge, al mieg de las ortigas e de las rominguèras. Aquí, que's cal ajulhar e vuedar le regard, a la man, andà que tot se torne en òrde. Ja i metem un grilhat a l'entrada del tuièu, e un aute aishús, mes tostem qu'acaba per tapar's.

Doncas, aquel sable qu'omplia la font. Que la calia netejar dus còps per an. Vuedar-la complètament, e trèn tot aquel depòt que, s'òn punhava tròp, podia arribar al ras de la susfàcia. L'ivèrn, pauc de gents andà fèr le trebalh. Mes l'estiu, aquela corvada que fasia partida de las vacances ! Coma venguian soenh joesis a casa, que demoràvam que totis fusan aquí andà destapar l'aiua, que rajava pel fossat, pueish aishús la rota, le bassin de dejós en prumèr, le de dessus, après. Les del fons del vilatge que venguian alavetz véser se que s'i passava.

Aquí, a còps de palas, qu'òn ac vuedava tot, e çò que demorava amb la baleja e a ferratadas d'aiua. E de cracar, e de riser, e de's banhar entrò las aurelhas ! Pueish que tornàvam a méter la bonda en plaça (un tròc de lenha enrodat d'un pelhòt).

Ara, le bestial que non i vié cap mès béver, las gents qu'an totis l'aiua a casa e las maquinas de lavar la farda, e la font que serveish sustot andà fèr polit. Mes que's cal güardar aquel testimoniatge d'un temps a, quand non siria qu'andà entèner la sèva cançon...

**L'agenda escolara 2020-2021 es arribat suls bancs de l'escòla !
Illustracions, mòdels de conjugason, vocabulari basic pels parents, taulas
d'addicions e multiplicacions, consignas, tot i es... .**

En venda a l'Espaci occitan al prètz de 5€ al profièit de La Lauseta.

Libre

Patric, profession troubadour

Un camin de vida pertocant menat per la passion de sas cançons.

Patric es un artista, un trobador dels tempses modèrnes, nos contant aici son camin, sas motivacions e sas inspiracions. A través lo partatge de sos tèxtes, dels messatges portats dins sas cançons, de son amor pel país, lo cant e sa guitarra, descobrissètz l'òme darrièr la musica.

De las tèrras occitanas, de la calor de la garriga o dels vents de la còsta, s'enuça la votz de Patric, paratz l'aurelha e daissatz-vos embrueissar.

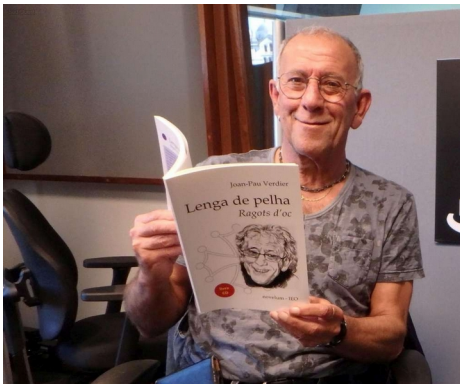
En venda sus www.nombre7.fr o a contact@nombre7.fr al prètz de 10€.

« Las cançons an pas jamai fait de revolucion mas i a pas jamai agut de revolucion sens cançon. »

Omenatge al cantaire Joan Pau Verdièr

Lo 21 de junh de 2020 se moriá a unes 73 ans lo cantaire occitan Joan Pau Verdièr, votz a l'encòp importanta e singulara de la cançon occitana en mai d'èsser fòrta.

Nascut en Peiregòrd en 1947, Joan Pau Verdièr comencèt de cantar dins lo revolum de la Nòva Cançon occitana, publicant lo sieu primièr disc en 1973 (*Occitània sempre*). En 1993, sortiguèt un memorable *Vint ans aprèp* e en 2007 cançons de Léo Ferré reviradas en occitan. Lo companhonatge de J. P. Verdièr amb L. Ferré datava pas d'aquelas darrèras annadas mas èra ben pus vièlh que lo cantaire occitan, el meteis libertari, adaptèt en 1975 *Ni Dieu, ni Mèstre* (<https://www.youtube.com/watch?v=ocYADiVUuko>).

J. P. Verdièr sapièt cantar los grands poètas occitans del Lemosin coma Michèu Chapduèlh qu'i metèt en musica tèxtes prigondament e magnificament pertocants coma *La Vièlha* (<https://www.youtube.com/watch?v=6kgxcoOrnvg>).

Joan Pau Verdièr foguèt un cantaire màger de la Nòva Cançon. Pus recentament, tot cantant, tanben animava una emission en occitan sus las ondas de *France Bleu Périgord*, *Meitat chen, meitat porc* que li faguèt un brave omenatge (<https://www.francebleu.fr/emissions/meitat-chen-meitat-porc/perigord/hommage-a-joan-pau-verdier-artiste-et-grande-voix-de-la-radio>).

Granda votz que ja nos manca, la podèm retrobar aici que, l'escotar, serà un bèl omenatge que li rendrem : <https://www.youtube.com/channel/UC1NbM6uhbircDKbHoJuVwQ>.

Patrici Pojada

